

Anmeldelser

Geografi: natur, kultur, mennesker. T. P. Jensen et al. (red.).
Geografforlaget, Brenderup, 1992. 1. udg, 2. opl. 319 s., ill., 30 cm. DKK 290,-.

Dette er en ganske overvældende og sjælden geografibog på det danske marked, skrevet af danske geografer, som især har deres daglige dont på gymnasierne, ialt næsten 30 personer. Værket er i princippet en systematisk geografi, der spænder fra klima og geologi til byer, ulande og fysisk planlægning. Hele vejen indrages eksempler og materiale fra alverdens lande og regioner. Samtlige afsnit er gennemillustrerede med to, fire, fem figurer, kort eller fotos for hvert opslag, og det hele i nænsomme farver. Det ville være uoverkommeligt at gå i detaljer med kritik og diskussion af meninger, geografiopfattelser andre synsmåder, der ligger til grund for behandlingen af de forskellige temaer. Det vil jeg lade vige for glæden over denne flotte bog, over 300 sider i stort format, godt gennemarbejdet og disponeret. Den fremtræder som en prægtig samling af materiale og ideer til geografiundervisning på alle niveauer, eller bare til at bladre i og falde i staver over. Dog sidder jeg med en fornemmelse af, at det i hvertfald ikke er mine universitetskolleger, der har været på spil. Ligger der mon, lige som i middelalderen, et svært gennemtrængeligt, stenet overdrev mellem sognene?

Rolf Guttesen

Statistics in the environmental & earth sciences. A. T. Walden & P. Guttorp (eds.).

Arnold, London, 1992. XIV, 306 s., ill., 24 cm. GBP 49,50.

Bogen er en artikelsamling som stammer fra en konference "Statistics: Space and Earth Sciences" i Belgien 1989. Indholdet falder i to dele, et afsnit med artikler om statistik i miljø-sammenhænge og et afsnit om statistik i Earth Sciences. Hovedartiklen påpeger, at politikere og andre brugere af geofysiske modeller, skal være i stand til at kvantificere usikkerhederne på de resultater, som fremkommer ved anvendelse af modeller, hvor forståelsen af de geofysiske processer modellen beskriver ikke er fuldstændig, og ligesådan kunne kvantificere de usikkerheder der er forbundet med parametriseringen i modellen. Det er kun muligt i et samarbejde mellem de modelbyggerne og statistikere. Resten af bogen er af mere teknisk karakter, og viser arbejde fremkommet som resultat af et sådant samarbejde. Statistikere vil finde artiklerne både tilgængelige og væsentlige, hvorimod "brugerne" (det kunne være geografer), nok vil finde artiklerne tørre.

Inger Sandholt

D. R. Helsel & R. M. Hirsch: Statistical methods in water resources. (Studies in environmental science 49).

Elsevier, Amsterdam, 1992. XVI, 522 s., ill., 1 diskette. 25 cm. USD 185,50.

Bogen er baseret på noter fra et USGS kursus om anvendt statistik for hydrologer i vandressourceafdelingen. Det angives af forfatterne, at bogen bør anvendes sammen med en teoretisk statistikbog, hvis udledning af formler etc. er ønsket. Den rummer et væld af praktiske eksempler med tilhørende datadiskette, dette gør den egnet til selvstudium. Eksemplerne er fra USA, men

kan uden videre overføres til danske forhold, hvorfor den udgør et nyttigt supplement til statistikundervisningen.

Bent Hasholt

Regionalisierung in der Hydrologie: Ergebnisse von Rundgesprächen der Deutschen Forschungsgemeinschaft. H.-B. Kleeberg (Hrsg.). (Mitteilung der Senatskommission für Wasserforschung, Deutsche Forschungsgemeinschaft, 11).

VCH, Weinheim, 1992. XXI, 444 s., ill., 21 cm. DEM 108,-.

Bogen er et resultat af indsatsen fra en arbejdsgruppe med det formål at definere begrebet regionalisering, specielt indenfor hydrologi, samt at gøre status over nuværende viden og behov for videregående studier. Indholdet består af en række korte afsnit, som beskriver generelle problemer og problemer med regionalisering af hydrologiske elementer. Den rundes af med et kapitel om metoder til regionalisering og et om geoinformationssystemer og remote sensing. Som det fremgår behandles temaer, som har en central placering indenfor geografi og den nye geoinformatikuddannelse, det ville derfor være trist, hvis det faktum, at bogen er på tysk, afholder studerende fra at gøre nytte af den.

Bent Hasholt

G. Matthess: Die Beschaffenheit des Grundwassers. - 2. überarb. erw. Aufl. (Lehrbuh der Hydrogeologie, Bd. 2).

Borntraeger, Stuttgart, 1990. X, 498 s., ill., 25 cm. DEM 138,-.

Bogen indgår i en serie om hydrologi, og der er tale om en udvidet og forbedret 2. udgave. Den er opdelt i fire store kapitler: 1. Fysisk og kemisk grundlag, det er suppleret med mange nyttige tabeller, 2. Geokemiske processer, der de geokemiske processer når vandet bevæger sig gennem jorden, herunder biologiske processer, 3. Grundvand, der bl.a. behandler de enkelte grundstoffers forekomst med angivelse af fareindikatorer. 4. Klassificering og bearbejdning af grundvandsdata, dette kapitel indeholder en orientering om målemetoder, grafisk bearbejdning og tabeller over grænseværdier. Sammenfattende kan det siges, at bogen giver en grundig indføring i emnet og med det medfølgende stikordsregister er bogen også et nyttigt opslagsværk for den der behersker tysk.

Bent Hasholt

Channel network hydrology. K. Beven & M. J. Kirkby (eds.).

Wiley, Chichester, 1993. 319 s., ill., 25 cm. GBP 60,-.

Bogen er tænkt som en efterfølger for "Hillslope Hydrology", som blev udgivet for omkring 15 år siden. Den er et eksempel på såkaldt komponent hydrologi, hvor man fokuserer på hydrologien i geomorfologiske delelementer fx skråninger og vandløb. Her udvides skalaen begrundet i behov for undersøgelser af forandringer over større områder og udviklingen af globale modeller til beskrivelse af disse. Konceptet har igen været at invitere en række internationalt anerkendte forskere til at skrive indenfor rammerne angivet af titlen. Fordelen er helt klart, at engagerede forskere her leverer eksempler på frontlinieforskning. Ulempen består som tidligere i forskellig stil og en vis mangel på sammenhæng. Bogen består af 10 kapitler som behandler aspekter af vandløbssystemet og hydrologien. Kapitel 3 fx relaterer enhedshydrografen til egenskaber ved vandløbssystemet. Kapitel 8 og 9 behandler henholdsvis sammenhængen mellem sedimenttrans-

port og system og system og tilstødende skråninger. Bogen kan absolut anbefales som inspirationskilde for videregående studerende.

Bent Hasholt

The rivers handbook: hydrological and ecological principles in two volumes, Vol. 1. P. Calow & G. E. Petts (eds.).

Blackwell, London, 1992. XI, 526 s., ill., 23 cm. GBP 90,-.

Denne første halvdel af værket giver en opdateret gennemgang af relevant viden vedrørende floders hydrologi, geomorfologi og biologi; næste bind bliver en videreudvikling til brug ved håndteringen af konkrete problemer i forbindelse med administrationen af fluviale miljøer. Dette bind er opdelt i 4 dele. Første del behandler floders hydrologi, vandkvalitet, sedimenttransport og geomorfologi. Anden del omhandler liv i floder fra mikrober og alger til fisk. I tredje del, der bærer overskriften "input og transportveje for stof og energi", er emner som primærproduktion og energibudgetter behandlet. Fjerde del består af en gennemgang af primært økologiske forhold i 5 flodsystemer fra subarktiske til tropiske klimater. Det er en meget inspirerende bog, der forsøger at gøre alvor af tidens krav til integreret ajourført multidisciplinær viden, når det drejer sig om håndtering af økologiske problemstillinger. Bogens titel synes dog at ramme noget ved siden af, idet der ikke er tale om en fremstilling der har håndbogskaraktter, men snarere af en samling godt gennearbejdede afsnit med karakter af oversigtsartikler skrevet af velanskrevne forskere.

Jesper Bartholdy

North Sea-estuaries interactions: Proceedings of the 18th EBSA Symposium, Newcastle upon Tyne, Aug.-Sept 1988. D. S. McLusky, V. N. de Jonge & J. Pomfret (eds.). (Developments in hydrobiology, 55).

Kluwer, Dordrecht, 1990. IX, 221 s., ill., 27 cm. Pris uopl.

Bogen består af 16 enkeltartikler, der alle blev præsenteret på det 18. symposium of the Estuarine and Brackish-Water Sciences Association holdt i Newcastle i aug.-sept. 1988. Bogen afsluttes med en konkluderende artikel, der summerer og syntetiserer de foregående artikler. Emnet er at beskrive interaktionen mellem Nordsøen og dens største estuarier, og et af hovedtemaerne er, om estuarierne er kilder til forurening eller om de er modtagerområder for forurening ledt til Nordsøen fra andre kilder. Eller med andre ord, forøger eller reducerer estuarierne forureningen af Nordsøen. Det konkluderes, at estuarierne har en nettotilførsel af næringsalte til Nordsøen, men at de er aflejringsområder, eller en slags filtre, for de fleste tungmetaller. I modsætning til de fleste andre af denne slags artikelsamlinger ender denne bog med en klar konklusion og rekommandation: "Pas på estuarierne og begræns tilførslen af næringsstoffer, der tilføres via floderne. Så er det sandsynligt at Nordsøen kan klare sig selv".

Morten Pejrup

Pollution of the North Sea: An assessment. W. Salomons, B.L. Bayene, E. K. Duursma & U. Förstner (eds).

Springer, Berlin, 1988. X, 687 s., ill., 25 cm. DEM 198,-.

Bogen består af 40 artikler, der alle omhandler forureningen af Nordsøen set ud fra forskellige faglige synsvinkler. Artiklerne er opdelt inden for følgende hovedtemaer: Nordsøen, fysisk, ke-

misk og biologisk; input og transport af forurenende stoffer; menneskelig aktivitets konsekvens i udvalgte områder samt biologiske effekter og monitorering. Emnemæssigt har bogen således en meget bred flade, hvilket gør den anvendelig inden for de marine videnskaber, som i bredeste forstand beskæftiger sig med forureningen af det marine økosystem. Den vil naturligvis have speciel interesse for forskere, der beskæftiger sig med Nordsøens forureningstilstand, men også personer, der beskæftiger sig specifikt med Vadehavet vil kunne bruge denne bog. Generelt må det siges, at bogens faglige tyngdepunkt ligger i den biologiske behandling af problemerne selv om der er en række udmærkede artikler, der beskriver de fysiske transportprocesser og disses konsekvenser for spredning og aflejring af sedimenter og forurenende stoffer.

Morten Pejrup

Expected effects of climatic change on marine coastal ecosystems. J. J. Beukema, W. J. Wolff and J. J. W. M. Brouns (eds.). (Developments in hydrobiology, 57).

Kluwer, Dordrecht 1990. 221 s. ill., 27 cm. NLG 200,-.

Bogen omhandler potentielle ændringer af det marine økosystem som følge af forventede klimaændringer, specielt for områder bestående af bløde sedimenter på tempererede breddegrader, og er resultatet af en workshop holdt over emnet Følgende hovedtemaer behandles i bogen: Klimaændringer, forhøjet kuldioxidkoncentrationer, temperaturændringer, havspejlsstigning og ultraviolet stråling. Dette foregår i form af 23 artikler, der illustrerer, hvordan menneskets påvirkning af klimaet kan føre til ændringer i atmosfærens indhold af kuldioxid og temperaturen, der igen vil kunne føre til væsentlige ændringer i plantevækst og dyreliv i det marine økosystem. Også effekten af ændringer i vandtemperaturen på benthiske dyr og fisk er behandlet. Endelig er der en grundig beskrivelse af de kystmorfologiske konsekvenser af havspejlsstigningen på åbne kyster og på estuarine tidevandsflader med eksempler fra Vesteuropa og Mississippi deltaet. Bogen er logisk opbygget og indeholder mange gode enkeltartikler. Den vil kunne anvendes til undervisningen både på universiteternes bachelor- og kandidatniveau.

Morten Pejrup

Energy and water cycles in the climate system. E. Raschke & D. Jacob (eds.). (NATO ASI series I Global environmental change, vol. 5).

Springer, Berlin, 1993. VIII, 467 s., ill., 25 cm. DEM 328,-.

Bogen indmelder 17 præsentationer fra en NATO Workshop i Glücksburg 1991. I artiklerne tegnes et billede af de internationale forskning indenfor bestemmelse af energi- og vandbalance. Artiklerne, som er skrevet af en række kapaciteter på området, spænder fra modellering af global cirkulation ned til energiomsætning i det enkelt blad. I de første artikler behandles den globale klimatologi, herunder brug af satellitbilleder til bestemmelse af global energi-fluxe. En række interessante sammenhæng som f.eks mellem global opvarmning, øget fordampning og dermed forøget skydække diskuteres og søges kvantificeret med henblik på modellering. De efterfølgende artikler er rettet mod forholdene nær ved jorden og her fokuseres især på koblingen mellem jord, vegetation og atmosfære samt bestemmelse og mod-